

venski. Urejena je po najnovejših knjigah jednake vrste, zlasti po nemških in čeških. Obširna tvarina je razdeljena na pet poglavij in sicer: I. Poslovna naznanila; II. Poslovno dopisovanje; III. Telegrami; IV. Listine; V. Vloge pri uradih. V dodatku pa poučuje o trgovskih firmah, o poštnih pošiljках, o uradnih določilih, o telegrafu, o kolkovini, o delavskih knjigah in spričevalih, o rokodelski in dopuščeni obrti in o naslovih.

Take knjige nam je bilo silno potreba, saj vsak iz lastne skušnje vè, koliko sitnostij dela n. pr. kaka nenavadnejša vloga. Spisana je v prvi vrsti za slovenske obrtne šole in obrtnike, a tudi učitelji, zlasti oni na deželi, posluževali se je bodo s pridom, ker pridejo dostikrat v dotiko z obrtniki, ki ne znajo sami sestavljati vlog in različnih obrtnih pisem in so vsled tega navezani na učitelja. Jezik je čist in umeven. Mnogo besed je novih, ki so bile marsikomu doslej neznane, a precej je tudi tujk, ki so se že popolnoma udomačile in bi jih obrtniki in rokodelci obdržali, akoravno bi jih bil g. pisatelj zamenil z novimi, nenavadnimi slovenskimi izrazi. Marljivi g. pisatelj je imel pri sestavljanju te knjige izvestno mnogo truda, predno je toliko in tako različno tvarino združil v nekako celoto. Knjiga se bode brez dvojbe priljubila vsem narodnim obrtnikom in rokodelcem, katerim je res kaj do lepega domačega jezika pri svojem poslovanju.

Tisek je lep in razločen, oblika je pa ona šolskih

knjig. — Velja 80 kr. in se dobiva pri D. Hribarji v Celji, pa tudi v drugih knjigarnah. F. J.

Pred 125 leti. Zanimivosti iz prve dobe c. kr. kmetijskega društva v Gorici. Nabral in o priliki kmetijske in gospodarske razstave v Gorici svojim rojakom posvetil Ernest Klavžar. Samozaložba. Tiskala Hilarijanska tiskarna v Gorici. 1891. — V tej knjižici popisuje g. pisatelj delovanje c. kr. kmetijske družbe za Gorisko v njenem začetku. Iz starih družbenih zapisnikov navaja vse predsednike in odličnejše ude njeje v prvih letih. Po imenih soditi, vodili so družbo večjidel laški grofi in baroni v zvezi z duhovščino. Družba si je prizadevala v resnici povzdigniti kmetijstvo v deželi, zato je imela svoja poskušaljšča, dajala je podjetnim kmetom podpore, marljivim in umnim pa nagrade. V knjižici se nahaja še marsikaj zanimivega. Kdor hoče kaj več izvedeti, dobi knjižico za 10 kr. pri E. Klavžarju v Gorici. F. J.

Paška repetirka, v vprašanjih in odgovorih s slovarčkom cesarskim in kraljevim vojakom v ponk. Spisal in založil Andrej Komel pl. Sočebčan, c. in kr. major v pokoj. V Ljubljani, 1891. Tisek »Narodne tiskarne«. Zopet nova vojaška strokovna knjiga, katero je spisal marljivi g. pisatelj slovenskim vojakom. Uspešno jo bodo rabili tudi naši učitelji-vojaki; zato jo toplo priporočamo. Velja 20 kr. in se dobiva v vseh ljubljanskih knjigarnah. F. J.

Naši dopisi.

Iz državnega zbora. (Konec.) Tako pa mislijo, gospoda, tudi poslanci slovenskega naroda (*bravo! na desni*) in naj se jim ne podtikajo sanje in fantazije, katerih nikdar niso imeli in jih nimajo! (*Bravo, bravo! na desni.*)

Sedaj pa se mi je, gospoda, poprijeti predmeta, katerega bi se najraje ne dotaknil. Kajti nisem bil nikoli take narave, da bi pomagal ostriti nasprotja; vedno sem videl svojo nalogo v tem, pri nasprotjih posredovati in jih gladiti.

Povem torej tudi tukaj kar naravnost, da nimam nič proti vojnega ministerstva zahvali nemškemu »Schulvereinu«, da je postavil šolo za nemške otroke. Dalje priznavam izrecno, da tudi temu ne bi nasprotoval, če bi se nemškemu šolskemu društvu poljubilo po Spodnjem Štajerskem ustanavljati šole za nemške otroke. (*Poslanec Klun: »Prav gotovo!«*) Seveda omenjeno društvo vè baš tako dobro kakor jaz, da bi mu v tem oziru nobenega dela ne preostajalo, ker so že šolske oblasti to nalogo rešile v popolni meri. (*Prav res! na desni.*)

Gospoda, imel sem priložnost opaziti, kako deluje nemški »Schulverein« po Spodnjem Štajerskem

od tistega časa, ko se je ustanovil, a drugih nego germanizatorskih teženj vkljub najboljši volji nisem mogel opazovati. (*Tako je! na desni. — Poslanec Šuklje: Pri nas je! — Poslanec Miza: Pocsod!*) Kakšne so razmere kje drugje ne vem, pri nas je tako. (*Poslanec dr. Pacák: Pri nas tudi! — Veselost na desni.*)

Moram si torej misliti, da tisti, ki opetovano in s posebnim poudarkom po povodih različnih pritožb proti nemškemu »Schulvereinu« naglašajo, da ima zgolj le smoter, ohranjevati nemškim otrokom njih narodnost, nikakor pa ne germanizirati, ne poznajo delovanja tega društva po Spodnjem Štajerskem.

Ustanovile so se šole po takih krajih, kjer od tamošnjega prebivalstva niti jedna obitelj ni nemške narodnosti. (*Čujte, čujte! na desni.*) Za zidanje šolskih poslopij so se podarile podpore v šolskih okrajih z izključno slovenskim prebivalstvom le s tem pogojem, da bi bil učni jezik vseskozi nemški. (*Poslanec Klun: Prav tako, kakor pri nas!*)

Nemške šole ob jezikovni meji se podpirajo le takrat, če so vsolane slovenske občine, oziroma če se vsolajo.

Se morda strinjajo s tem postopanjem besede vladnega zastopnika pri zadnjem zborovanju v Celovci: »Er hat sich leiten lassen von der Achtung und gerechten Würdigung der Eigenart des anderen Stammes.«? (*Čujte, čujte! na desni. — Poslanec Šuklje: Čudno pravično spoštovanje!*) In če je društvo res namenjeno ohraniti nemškimi otrokom njih narodnost, kaj pa ima potem sploh opraviti s spoštovanjem in čišljanjem posebnosti drugega roda? (*Tako je! na desni. — Poslanec Spinčič: Dvorni svetnik, Goëss, je to našel!*)

Ni še tako dolgo, odkar se je ustanovila v nekem šolskem okraji Spodnjega Štajerskega ne daleč od jezikovne meje po nemškem »Schulvereinu« šola, in priznavam, da je tam res nekoliko nemških otrok. Reklo se je sicer: Mi ustanovimo to šolo le za nemške otroke.

Ali kako dolgo so ostali pri tem sklepu? Kmalu se je začel divji lov na slovenske otroke.

Nek glavni pospešitelj nemškega šolskega društva pridjal si je celo naslov »baron« (*ceselost*), najbrž, da bi mogel delovati bolj uspešno. (*Veselost na desni! — Poslanec Klun: Izratno!*)

Nek železnični čuvaj je bil, ko vključ četiriktatnemu obdelovanju po železničnem inženirji ni hotel svojih dveh otrok pošiljati v društveno šolo, premiščen in se je moral preseliti ravno ob istem času, ko mu je ležala pri njem stanujoča teta na smrtni postelji. (*Čujte, čujte! na desni. — Poslanec Klun: To je pa že nečloveško!*)

Gospoda, ne morem o tej gnusni agitaciji natančneje govoriti, dasi imam o tem materiala v veliki množini, in bi le še opomnil, da je na omenjeni šoli že jedno leto poludnevni pouk in da se je vključ poludnevni pouku predlagalo, naj bi se tej šoli podelile pravice javnosti, tako da so kmetje kar povpraševali, veljajo-li za dotično šolo druge postave nego za javne! (*Čujte, čujte! na desni. — Poslanec Klun: »Protekcija.«*)

Saj je jasno, da se seje s takim postopanjem med ljudstvo le prepír, (*tako je! na desni*) ne da bi se slovenskemu narodu izdatno škodovalo. Prepričan sem, da se dandanes slovenski narod — ki je pripravljen in voljan braniti svojih pravic in interesov, kjer in kadarkoli z vso odločnostjo — germanizirati ne da več. (*Priznanje na desni.*)

Nočem se pa odpovedati upanja, da bo končno prišel vender čas, ko Nemci avstrijski, ki pripadajo veličastnemu kulturnemu narodu, težnjam po нравnem in gmotnem povzdigu našega naroda ne bodo več nasprotovali in jih ovirali, temveč nam bodo privoščili naš narodni razvoj! (*Živahno odobravanje in ploskanje na desni. — Govorniku se čestita.*)

Iz krškega okraja. (Konec.) Poročilo knjižničnega odbora o stanju, uporabi in računu okr. učiteljske knjižnice.

Gospod Ivan Lapajne, ravnatelj meščanske šole v Krškem poroča, da je okrajna učiteljska knjižnica štela koncem rožnika 1891. l. 1020 knjig v 1460 zvezkih in več nevezanih časnikov. Izposodilo si je 25 učiteljev 201 knjigo.

Gospica blagajničarica Ana Schmiedinger, učiteljica v Krškem, poroča o računu:

Dohodkov je bilo	263 gld. 43 kr.
Troškov pa	176 » — »
Ostane	87 gld. 43 kr.

Kot pregledovalca računov se izvolila gg. Grčar Andrej iz Mokronoga in Saje Ivan iz Št. Jerneja, katera sta račune v popolnem redu našla, na kar se račun odobri. Potem se priporočajo nekatere knjige in muzikalije v nakup ter se sklene, da se nevezane knjige in časniki dajo vezat.

Volitve: a) stalnega odbora. Po nasvetu g. nadučitelja Sajeta ostane stari odbor, gg. Bezljaj Jožef, dr. Romih Tomaž, Rupnik Ivan in Lapajne Ivan;

b) knjižničnega odbora. Po nasvetu g. nadučitelja Lundra ostane stari knjižnični odbor: gđc. Ana Schmiedinger, gg. Lapajne Ivan, dr. Romih Tomaž, Rupnik Ivan in Cepuder Jakob.

c) Volitev 3 delegatov k deželni učiteljski konferenciji. Ta volitev se je vršila po nasvetu g. prvosednika po listkih. Izvoljeni so gg. dr. Tomaž Romih, meščanske šole učitelj, Leopold Abram, nadučitelj v Kostanjevici in pri ožji volitvi med g. Slancem in g. Lundrom izvoljen je Francišek Lunder.

Posamezni nasveti. Gospod Leopold Abram, nadučitelj v Kostanjevici nasvetuje, naj pošiljajo krajni šolski sveti sejne zapisnike sl. c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v pregled. Po razjasnjevanji g. prvosednika sprejme se nasvet z opombo g. Jožefa Bezljaja, da se ti zapisniki pošiljajo posamez, kadar to zahteva šolsko voditeljstvo, sicer pa vsaj celoletno skupaj ob priliki predlaganja proračuna. S tem je vsopred končan.

Gospod prvosednik sklene konferencijo zahvaljujoč gg. poročevalce za trud in za odlična poročila, vsem pa za pazljivost in potrpežljivost ter izreka željo, da bi ta konferenca mnogo sadu obrodila. Vspodbuja navzočnike, naj neutrudno delujejo na korist izročene jim mladine, naj jo v pravem duhu vzgojujejo in ji vcepljajo v mlada srca čut ljubezni do Boga, do domovine, države in prevzvišene vladarske hiše.

Gospod prvosednikov namestnik se končno srčno zahvali v imeni vsega učiteljstva g. prvosedniku za tako izvrstno in nepristransko vodstvo okrajne učiteljske konferencije.

Med poročilom g. prvosednika počasti konferencijo s svojim pohodom gospod c. kr. okrajni glavar Henrik Weiglein. G. prvosednik ga prisrčno pozdravlja, zahvaljujoč ga za uspešno podporo pri šol-

stvu ter mu čestita h godu v imeni vsega učiteljstva krškega okraja, na kar se g. glavar toplo zabvali in ostane pri konferenciji skoro do konca.

Popoldne je bil na vrtu g. Gregoriča skupen obed, po obedu pa zborovanje »Pedagogiškega društva«. Le prekmalu je minil čas in težkim srcem smo morali odriniti vsak na svoj dom v srci veselo zavest, da ostane dan konferencije vsakomur v dobrem spominu.

Gebauer.

Z Brda.*) Dne 1. malega srpana smo se zbrali v Mengši, polnoštevilno k letošnji uradni konferenciji. Predsednik c. kr. okr. š. nadzornik g. Lovro Letnar odpravi zborovanje ob 9. uri dopoldne ter pozdravi zbrane nekako tako-le:

»V tretje došla mi je, čast, da Vas k uradnemu zborovanju zbrane morem dostojno in prijateljsko pozdraviti. Bog Vas sprimi! Zopet smo si podali roke, da v bratovskem sporazumljenji prenotrimo sedanje stanje kulturne stavbe, katere pritlični del moramo sestavljati mi, — pa tudi da pregledamo bilanco svojo, ki je v zvezi s tem delom.

Preinenitna, prekrasna bode ta stavba, saj je v nji bodočnost premilega nam naroda in sam presvetli vladar podal ji je načrt ter čuva nje izvrševanje.

Dodali smo zopet nekaj kamenov, a mnogokrat pèhali smo se zaman: časi po svoji krivdi, časi pa tudi zaradi ovir, katere so nam stavili nasprotniki naši, ki deloma vedoč, deloma nevedoč zavirajo ali celo razdirajo uspeh našega truda.

A ne omahujmo zaradi tega! Kakov bi bil naš značaj? Prepričani, da je dobra stvar naša vedno ovir in nasprotnikov, spominjajoč se resničnih besed sl. Diesterweg-a, ki veli:

„Nikomur ne preti tolika nevarnost od stagnacije in nadzorništva, kakor ravno stanu učiteljskemu, ker nikomur ni dana tako težka naloga, kakor jo ima izvrševati učiteljstvo“ — vstrajamo!

»A stena skalna
Ostane stalna,
Viharju klubujem, ostanem!
Kdor je možak —
On vedno ostane enak!«

S temi besedami našega pesnika Vas bodreč vabim Vas prijazno na denašnje delo, pri katerem blagovolite sodelovati iz one ljubezni, ki neumorno deluje na blagor mladine in naroda našega!¹⁾

Možatemu temu pozdravu je sledilo njegovo poročilo, iz katerega smo posneli sledeče:

1. Premembe pri učiteljstvu so bile letos prap redke.

Osobje na javnih šolah je dobilo tovariša g. Kosa. Nadučitelj moravski pa je dobil nadučiteljsko službo v Mengši. Voditeljica zasebne dvorazrednice v Repnjah d. s. Zupančič Benedikta napravila je izpit za meščanske šole, a zasebni učitelj špitališki J. Hribar

odpovedal se je službi. Na njegovo mesto je prišel zasobni učitelj Šuštar Anton. V Domžalah se je otvorila z dovoljenjem vis. c. kr. dež. š. sveta zasebna nemška (Schulverein) šola, kjer poučuje izprašana učiteljica gđc. Eckert Friderika.

2. O delovanji š. oblasti v minulem šolskem letu je malo kedaj prilika pri uradni konferenciji omenjati tako važne stvari, kakor je razvrstitev naših plač — v materialni bilanci našega stališča najvažnejša rubrika. V našem kraju je še vedno nekaj prav težavnih služeb s plačo zadnjega plačilnega razreda.

Dalje omenja odloka vis. c. kr. dež. š. sveta, kateri sklicuje deželno konferencijo ter omeni, da ima naš okraj tja dva odposlanca poslati.

Sl. c. kr. okr. š. svet nam je z odlokom dne 29. vinotoka 1890., št. 664 zopet izdatno olajšal obravnavo šolskih zamud s tem, da je kr. š. svetom ukazal, vsakega pismeno posvariti. S tem se je tudi tisto odjuzno izpraševanje roditeljev, zakaj niso otrok v šolo pošiljali, v grob položilo.

Imenovano š. oblastvo se je trudilo od vis. c. kr. dež. š. sveta izposlovati ukaz, po katerem bi moralo š. vodstvo vsakega učenca siliti do konca šolskega leta k obiskovanju. Žalibog, da se ni posrečilo zaželenega ukaza dobiti. Vprašanje je dež. š. svet pač rešil, a med vrsticami odloka je jasno brati, da je od učiteljstva samega odvisno, kako bode v svojih šolah oziroma razredih vzdrževalo redno obiskovanje z izdavanjem izpustnic.

Izmed nameravanih ali gradečih se šolskih stavb, katere je vis. dež. š. svet že pred leti potrebnim spoznal, otvoriti bode se morala v prihodnjem šolskem letu (1891/2) le nova šmartinska šola. Novo poslopje pri Sveti Trojici se bode izročilo v kratkem svojemu namenu.

Sl. c. kr. okr. š. svet je pospeševal po vsej moči razširjenje jednorazrednice v Dolu, a kr. š. svet obračal je stvar takó, da bodo morali učenci in učitelji še jedno leto obiskovati najslabejšo sobo v našem okraji. Prenapolnena jednorazrednica v Gorenjem Tuhinji razširiti bode se morala v dvorazrednico.

3. Ker nam »Učiteljski Tovariš« zvesto objavlja ukaze in odloke š. oblastev, znani so vsi našo kronovino zadevajoči. List ta nam je zaradi tega še bolj potreben in želeli je, da ga ima vsika učiteljska moč. Slučaj, da smo imeli med učenci I. oddelek obiskujočimi tudi dečka požigaleca, dal je povod omeniti ukaz vis. c. kr. dež. š. sveta od dne 10. svečana 1880, št. 2.387.

4. Nekatera šolska poslopja bodo imela pač še vedno nekaj pomanjkljivosti, katerih pa ni možno drugače odstraniti, kakor s tem, če jih poderó in nova postavijo ali razširijo. Vender pa se po večini skrbi s pridnim prevetrovanjem vsaj za dober zrak. Okraj šteje 15 pravih in primernih šolskih poslopj. V nekaterih sobah so čudno nerodne peči, poleg te lastnosti pa še slabo grejejo. Marsikje bi kr. š. svet ne-

*) Zaradi raznih zaprek zakasnojeno!

katero nedostatnost s prav malimi stroški lahko odpravil, a prošnje voditelja so »bob v steno«. V takem slučaju naj si vodja naravnost pri c. kr. okr. š. svetu išče pomoči. Po naznanilih šolskih vodstev so se letos vršile poprave na 15 poslopjih. Glede snažnosti sob opomni, da naj se nekatere prahu bolj snažijo. Vedno naj se tudi učenci vadijo snažiti šolsko opravo, police pri šolskih oknih in naj skrbé, da bodo njihovi prostori čedni. 25 šolskih sob je bilo prav snažnih, 10 snažnih in 3 manj snažne.

5. Šolsko opravo je imelo 21 sob prav dobro, 5 zadostno, 1 komaj zadostno in 3 nezadostno. Slednjim spadajo vse zasebne šole.

6. Predpisanih učil manjka devetindvajsetin šolam skupno okoli 300! Učila treba skrbno hraniti in sproti pomnoževati. Tovariš Trost nam je dal pri zborovanji društva navod, kako si učitelj lahko nekatera učila z malimi stroški sam pripravi. Osebito treba zemljevide skrbno hraniti, kajti so dragi in se najlaže pokvarijo osebito v vlažnih sobah. Najbolje je zanje napraviti posebno stojalo, ki je podobno stojalu ruskega računskega stroja.

7. Šolsko obiskovanje je doseglo letos isto stopinjo, kakor lani, ker postopamo dosledno po odkazanem nam potu dalje. A ker je narastlo število obiskujočih otrok na 4000, je nekoliko le napredovalo. Bolezni so letos isto malo ovirale, a zima je bila nenavadno ostra in dolga.

Vse šolske občine, ki imajo šolsko obiskovanje pravilno uravnano, imajo za vsakdanjo šolo godnih 4585 otrok ($2305 + 2280$), za ponavljalno šolo pa 1119 ($520 + 599$). Vsakdanjo šolo je obiskovalo 3794 otrok ($2004 + 1790$), obrtno nadaljevalno 1, zasobne šole 198 ($4 + 184$), doma poučevanih je bilo 9 ($3 + 6$). Na podlagi postavnih določil § 17. ali zaradi telesne in duševne nesposobnosti oproščenih je bilo do 8. leta 356 ($167 + 189$), do 12. leta 47 ($25 + 22$), do 14. leta nobeden. Zaradi prevelike oddaljenosti je bilo do 8. leta oproščenih 64 ($34 + 30$), do 12. leta 66 ($41 + 25$), do 14. leta nikdo. Šole ni hotelo obiskovati 10 ($4 + 6$) otrok, a sosedne šole je pohajalo 50 ($22 + 28$) otrok.

Glede rednosti v obiskovanji na podlagi mesečnih pregledov šolskih zamud ima 29 šol s 3794 vsakdanjimi šolarji v % izraženo 3823 splošnih zamud, a z ozirom na število samó neopravičenih zamud 903. Povprečno število % za vse šole na jeden dan znašalo bi glede splošnih zamud 13.14, oziroma samo neopravičenih 3.1.

8. Otroške knjižnice broje skupaj 1657 knjig, torej 200 več nego lansko leto. Pri izposojevanju knjig treba stroge kontrole glede kakó in s kako pridnostjo učenci posamezne spise čitajo.

Učiteljske in šolske knjižnice imajo sedaj 1890 zvezkov. Poleg teh je v okrajih tudi 5 kmetijskih knjižnic, v katerih je 62 knjig. Za otroške in šolske knjižnice je bilo proračunjenih 107 gld. 14 kr.

9. Šolskih vrtov je do sedaj v okrajih 19. Voditelji tistih šol, katere še takih nimajo, naj pridno nagovarjajo kr. š. svet, da ob priliki prikupi vsaj par arov velik vrtiček.

10. Poslovanje šolskih vodstev. Voditelj je odgovoren za vse uradno poslovanje, kar ga zahteva njemu izročena šola.

Razmerje med vodjo in ostalim učiteljsvom naj se kaže v postavno urejenih službenih razmerah vedno v bratovski ljubezni in pravi kolegijalnosti. Dopisi in odgovori naj se pošiljajo predpostavljenim oblastvom vselej pravočasno in v dostojni obliki. Poznati se mora, da ne pišemo svojemu tovarišu. Dopisi naj se vender skrbno prečitajo, da ne bodemo uradnikom dajali prillike, obendovati našo uradniško skromnost!

Skrb vodstva bodi tudi, da imajo vsi učenci potrebna učila; v tem moramo biti neizprosni, nepri-zanesljivi posebno v tacihi slučajih, ko stariši učila lahko napravijo. Hodi učitelj z vojaško natančnostjo k pouku, bode se redko pripetilo, da bi kak učenec prepozno došel. Ako se vodja oddalji od svojega službenega mesta, n. pr. če počitnice drugje prebije, tedaj mora se ravnati po ukazu vis. c. kr. dež. š. sveta od dne 21. vinotočka 1890, t. j. vložiti mora prošnjo za dopust ter oddati ključ šolskih prostorov predsedniku kr. š. sveta.

11. Uradni spisi so bili razven petih slučajev popolnoma v redu. Tednik naj se ne piše za 14 dnij skupaj. Pohvalno omenena je naprava map za kurentne uradne spise.

12. Vedenje učiteljsva spričuje, da visoko ceni svoj poklic ter se zaveda stanovske časti.

Vender naj se postopa še bolj taktno, bodi si kadar se ima peró v roci, bodi si v slučajih, kadar se išče okrepčila pri gostilničarjevi mizi. Svetujmo si v tacihi, recimo kritičnih položajih drug drugemu ter si bodimo zaupni. Svet je takšen, da rad večino sodi po posamezniku. Vse priznanje izreka učiteljsvu za njegovo delavnost v prosep našega društva, ki gotovo naše izobraženje popolnjuje, — za trud pri izdelovanji podrobnih učnih črtežev in pridno dopisovanje šolskim listom, kar daje le dobro ime okraju.

13. Dobro disciplino vzdržuje pred vsem dober pouk. Jednorazredničarjem bi lajšalo disciplino in pouk razvrstitev oddelkov: recimo I. od. na levo — II. oddelk na desno polovico klopij — zna se, kjer je to možno. V 29 razredih je bila disciplina prav dobra, v 7 dobra in v 2 zadostna.

14. Vzgoja mladine napreduje kolikor toliko; le zloben človek more trditi, da šola v tem oziiru nič ne stori ali da je ona kriva hudobij, ki jih mladina tu in tam učini. Bojevanji se nam je vedno z neštevilnimi hišami domače vzgoje.

15. Učni uspehi so v 24 razredih prav dobri, v 9 dobri in v 5 zadostni.

Kolikor več učitelj stori v šoli, tem večji ugled uživa v ljudstvu. Prav toplo priporoča nadzornik hospitiranje. »Kedor hospitira, že izkuša«.

16. Jezikovni nauk. Ker je nazorni nauk podlaga vsega daljnjega pouka, naj se ta prav pridno goji. Mali naj sedeč beró. Tudi memoriranje naj se pridno vadi. Slovnici nasprotuje vsekako in vedno nepravilni govor, naravnost v lice pa bide dijalekt, ako se rabi dosledno in celó v višjih oddelkih. Nekaterim se priporoča pridno prebiranje najboljših literarnih del slovenščine in tudi nakupovanje istih.

Najvišji smoter jezikovnega pouka je pravopis in spisje, t. j. pripravljane učencev do samostojnega za-

pisovanja in spisovanja. Zato se sme stanje šole po pravici ceniti z ozirom razredov v zvezkih. Vaditi pa treba spisne, pravopisne in slovniske naloge v pravem sorazmerju. Vsaka naloga imej vrstilno število, poleg naslova pa v oklepaji pojasnilo: je li samo prepis ali popis po vprašanih ali načrtu, ali je prosta naloga. Pod vsako nalogo naj se tudi podpišejo. Podpis je jako potreben; čuje se, da se fantje potrjeni k vokalom jako slabo podpisujejo ali se še celo ne znajo. Posebno skrben navod podal nam je g. nadzornik v govoru o popravah. (Konec prih.)

Društveni vestnik.

Iz novomeškega okraja.

»Dolžan ni samo, kar veleva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan«.

Tako si je gotovo pisalec iz našega okraja v zadnjem Vašem c. listu mislil, ko Vam je med drugim omenil »... a vender se od tu najmanj dopisuje«, in prav je imel. Vemo, da je, ali da vsaj mora biti vsak učitelj toliko zmožen, da napiše par stavkov o svoji šoli, o šolskih otrocih ali o važnejših šolo ali šolske osebe dotikajočih se novostih, vsaj marsikoga že šolski vestnik k temu prisili, — in če bi Vam o tem, ako tudi le na kratko poročal, gotovo ne bi takega dopisa vrgli v koš. Zatorej, dragi tovariši! ne držimo križem rok, da se nam ne bo vedno predbacivalo, da so naši dopisi redki, mogoče kakor bele vrane.

Ker je naše učiteljsko društvo dné 1. vinotoka zborovalo v Žužemberku, zatorej naj Vam nekoliko poročam, kako se je to zborovanje vršilo. Vspored je bil sledeči: 1.) Nagovor predsednikov. 2.) Petje v ljudski šoli. (Poročevalec g. M. Hiti, nadučitelj v Dobrničah.) 3.) Pogovor o osnovitvi učiteljskega pevskega zbora v tem okraju. 4.) Slučajnosti.

Naj Vam najprej povem, da se nas je zbralo 15 učiteljev in 1 gđe. učiteljica; pripomniti pa moram, da je iz trebanjskega šolskega okraja došel le eden g. tovariš. Upamo, da bode ta okraj v drugo bolj zastopan, ker le z združenimi močmi nam bo moč kaj doseči, kar je omenil tudi g. prvomestnik F. Koncilijski po srčnem pozdravu vsem prisotnim. G. predsednik potem vse zahvali, ki so prišli k zborovanju in želi, da bi isto ne samo učiteljem, temveč tudi našemu narodu koristilo. — Za zapisničarja je bil voljen g. učitelj V. Zavrl.

Po nagovoru g. predsednika nam g. M. Hiti jako temeljito in poučno poroča o petji v ljudski šoli ter nam razložno kaže, kako naj učitelj — kakor »Weinwurm« v svoji knjigi: »Methodische Anleitung...« — postopa od bližnjega do daljnjega, da dospe slednjé do predpisanega smotra.

Ker je petje pri nas jako dremalo, da, skoraj spalo, pobrinilo se je naše društvo, da osnovi učiteljski

pevski zbor, da bi se učitelji v petji bolj in bolj utrjevali in dalje urili ter o zborovanjih nekoliko prisotne kratkočasil; zato je bila 3. točka pogovor o osnovitvi pevskega zbora. Učitelj Zavrl predlaga, naj bi odbor preskrbel partiture, katere naj bi med učitelji-pevci krožile, da vsak svoj glas prepíše in se ga nauči ter se pri prihodnjem zborovanju tudi lahko pevska vaja uvrsti. G. Koncilijski meni, da bi bilo treba več partitur in zato bodeta lastnovoljno gg. M. Hiti in V. Zavrl iste prepisovala in učiteljem v krožbo pošiljala. Da se pa izvé, kdo je pevec in kateri glas poje, nasvetuje g. Hiti, naj se pošlje »circulandum« med učiteljstvo tega okraja, da vsakteri zapiše, zna li peti in kateri glas more peti. Po predlogu g. Kutnarja se volijo v začasni odsek gg. Fr. Koncilijski, M. Hiti in V. Zavrl.

Tako smo prišli k zadnji točki, pri kateri izraža g. prvomestnik željo, naj bi društvo napravilo rajnemu kolegu J. Ancelju spomenik, ker je bilo — najbrže po pomoti — zadnjé rečeno, da ga že ima, kar pa ni res. Sprejeto. G. Zavrl predlaga, naj se pravila natisnejo in udom dopošljejo. G. predsednik pravi, da se bo to v kratkem zgodilo. Nato predlaga še g. I. Zupan, naj bi odbor blagoizvolil potegniti se ter napraviti prošnjo za tiste začasne učitelje in učiteljice, ki so bili nastavljeni že predno je stopil zakon z dné 29. listopada 1890. l. v veljavo in sicer v tem zmislu, da bi vis. c. kr. deželni šolski svet dovolil tistim začasno namesčenim učiteljem in učiteljicam isto plačo, katero so poprej imeli in da bi se jim to izplačalo tudi za letošnje leto. To prošnjo naj bi odbor posl. l. »Zvezi učiteljskih društev«, ker tje kaj nameravajo tudi začasni učitelji tega okraja *) svojo prošnjo odposlati, da bi potem z združenimi močmi prošnja prišla k c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

K sklepu spominja se g. predsednik našega preljubljenega očeta, zaščitnika in pospeševalca vseh šol, premilega vladarja, Franciška Jožeta I., kojemu zakliče z učiteljstvom trikratni »slava«.

—l.

*) Kaj pa iz drugih okrajev? (Op. dop.)